

ניתי עשה ונדחה לא תעשה –

Let the **עשה** come and push away the **עשה** לא

Overview

The משנה¹ stated that if the girl is forbidden to the מאנס for legal reasons, he is not permitted to marry her. The גמרא asks, let the **עשה** of מצות לאשה push aside ולא תהיה לאשה and the **עשה** of מצות לאשה, and he should be permitted to marry her. תוספות discusses which **עשה** לא, and he should be permitted to marry her. תוספות discusses which **עשה** לא, and he should be permitted to marry her. תוספות discusses which **עשה** לא, and he should be permitted to marry her.

לאו אנמצא בה דבר ערוה² פריך דהא אית בה לאו ועשה³ -

The גמרא is **not asking** regarding the case of **נמצא בא דבר ערוה**, which is mentioned in the משנה, that they should be permitted to be together since the **עשה** of ולא תהיה לאשה should push away the ל"ת (of a סוטה); this cannot be the question, since by a סוטה there is both a **לאו** and an **עשה**. תוספות proves that by a סוטה there is a **עשה** -

כדאמרין בפרק קמא דיבמות (דף יא,ב ושם) לא יוכל בעלה וגומר⁴ לרבות סוטה שנסתרה -

As the גמרא states in the first פרק of מסכת יבמות that the פסוק of וגו' לא יוכל בעלה וגו' is written to include a **לאו** for a **סוטה** who secluded herself -

והיינו לאו ודרשין (סוטה דף כז,ב) ונטמאה ונטמאה⁵ חד לבעל וחד לבועל⁶ -

So this (לא יוכל בעלה וגו') is the **לאו** (by a סוטה) and the פסוקים of ונטמאה ונטמאה teach us that there is **one** **עשה** prohibition for the husband to live with the סוטה, and one **עשה** prohibition for the adulterer to live with the סוטה -

אלא אשאינה ראויה לקהל פריך⁷ -

Rather the גמרא is asking regarding a woman who is not fit to marry into קהל, like a ממזרת, where there is only a **לאו**, so the **עשה** should be דוחה the ל"ת.

¹ לט,א. The משנה mentions two cases, either נמצא בא ערוה דבר, or נמצא בא ישראל לבא באויה.

² This is referring to a case where she became a סוטה (she was [possibly] מזנה) after their marriage; in which case the husband cannot continue living with her.

³ An **עשה** can be דוחה a ל"ת by itself, but it cannot be דוחה a **עשה** together.

⁴ This is a פסוק in ד,כד (תצא) regarding a משנשאת (נשא) דבר; however we expound this פסוק to place a **לאו** on one who has relations with his סוטה wife who was נסתרה.

⁵ This refers to two פסוקים one in ה,יד (נשא) which states ויהי נטמאה, and the other (in שם פסוק כט) which states ונטמאה. תחת אישה ונטמאה. See the גמרא there in סוטה.

⁶ We have therefore a **לאו** (לא יוכל בעלה וגו') and an **עשה** (ונטמאה) for a סוטה and an **עשה** cannot be דוחה a ל"ת.

⁷ The משנה states אינה ראוי לקיימה, which indicates that he was already married to her and then something happened which causes the אינה ראוי לקיימה. This would indicate a סוטה situation, which occurs after the marriage. Therefore it would be preferable that the גמרא is referencing this case of סוטה, rather than the case of ממזרת (for instance), where he cannot marry her in the first place, so the term אינה ראוי לקיימה is not (that) appropriate. Nevertheless תוספות concludes that we cannot be discussing a סוטה but rather (reluctantly) a ממזרת.

asks: תוספות

ואם תאמר ומאי פריך וליתי עשה ולידחי לא תעשה -

And if you will say; but what does the גמרא asks that the עשה should be דוחה the ל"ת, and allow them to marry -

הא דריש מקרא בהדיא במשנה דבעינן אשה הראויה לו⁸ -

But the משנה explicitly expounded the פסוק (ולא תהיה לאשה of) that we require a wife which is fit for him, and these women are not fit, for they are בקהל -

continues to ask: תוספות

ולמאי דמשני דלא חשיב עשה⁹ קשה דמאי איצטריך קרא למעוטי שאינה ראויה לו -

And according to what the גמרא answers (on the question of ל"ת ונדחה עשה) that this is not considered an עשה which can be דוחה a ל"ת, there is also another difficulty, for why do we need the פסוק of לאשה ולו תהיה, to exclude a woman who is not fit from him; it is obvious; if he is not permitted to marry her, how can he marry her?!

answers: תוספות

ויש לומר דלאו מיתורא דקרא מפיק ליה במתניתין -

And one can say that in the משנה, he did not exclude שאינה ראויה because of an extra פסוק (ולו תהיה לאשה of) as we assumed until now -

אלא דולו תהיה לאשה משמע מדעתה ולהכי ממעט אשה שאינה ראויה לו -

For rather לאשה (only) indicates that the marriage must be with her consent, so therefore (once we know that it must be מדעתה) we can exclude an אשה - (עדל"ת for we will not say) שאינה ראויה לו

דהא אי אמרה לא בעינא ליה מי איתא לעשה כלל הלכך לא חשיב עשה ולא דחי לא תעשה -

Since if she says, 'I do not want him', there is no עשה at all, therefore it is not considered an עשה, and it is not דוחה the ל"ת; this is the explanation of the משנה -

ומכל מקום סלקא דעתך דפריך השתא היכא דאמרה בעינא ליה ליתי עשה ולידחי לא תעשה¹⁰ -

But nevertheless רב כהנא who challenged the ruling assumed that when she says, 'I want to marry him', in that case let the עשה come and be דוחה the ל"ת -

ומסיק דאפילו אמרה בעינא ליה לא חשיב עשה דלא דמי למילה בצרעת¹¹ -

⁸ See 'Thinking it over'.

⁹ It is not the type of עשה that can be דוחה a ל"ת since she can refuse the marriage, so in that case there is no עשה.

¹⁰ The פסוק does not explicitly require an אשה הראויה לו rather we assume that since it teaches us מדעתה, so in a case where she does not want, there is no עשה. However רב כהנא asked but in a case where she does want, there is an עשה so let it be דוחה the ל"ת.

¹¹ Both questions of תוספות are answered. We can ask עדל"ת since there is no (extra) פסוק that we require לו אשה הראויה (it is only inferred in a case where she does not want, for then there is no עשה), and according to the answer we indeed do not need (and do not have) an extra פסוק to teach us לו אשה הראויה, for it is self-understood, since there is no עדל"ת.

And the גמרא concluded that even if she says. 'I want him, nevertheless it is not considered an עשה, which can be דוחה a ל"ת for it is not similar to the עדל"ת that is by מילה בצרעת.

According to this answer the פסוק of אשה ולא תהיה לאשה does not teach us the requirement of הראויה (as אשה הראויה), only that it must be מדעתה, and since she can refuse, this עשה (of ולא תהיה לאשה) cannot be דוחה a ל"ת.

offers another answer:

אי נמי מיתורא דקרא דריש ופריך דליתי עשה וידחה לא תעשה -

Or you may also say; that we do expound אשה הראויה לו (as from the extra פסוק (asked that let the עשה come and be דוחה רב כהנא we assumed in the question), and as to the issue that there is a פסוק specifically prohibiting the marriage - ל"ת, and as to the issue that there is a

ויתורא דקרא נוקי לחייבי כריתות דאי לא קרא הוה שרינן אפילו חייבי כריתות -

So we will establish this extra פסוק that requires אשה הראויה, to exclude חייבי כריתות (of פסוק (על"ת, for there we say חייבי לאוין (but not חייבי לאוין), we would have permitted the marriage even if they were חייבי כריתות (where we do not say עדל"ת); the reason for this is -

דהואיל ואיתרבו לקנס לעיל בריש פירקין איתרבו נמי לנישואין -

That since the חייבי כריתות were included for קנס payment, as the גמרא stated previously in the beginning of our פרק, they are also included in the obligation of marriage -

דקראי משתמע שפיר דהיכא דאיכא קנס איכא נמי נישואין¹² -

For the פסוקים strongly indicate that wherever there is קנס there is marriage¹³ -

A third and final answer:

אי נמי יש לומר דהכי פריך ניתי עשה ונידחי לא תעשה -

Or you may also say, that this is what רב כהנא asked, 'let the עשה come and push away the ל"ת' (so they should marry, even if she is בישראל לבוא הראויה -

וכי תימא שאני הכא דגלי קרא אם כן ניגמר מהכא בכל דוכתא דלא דחי -

And if you will argue (as תוספות did in his question), 'here it I different we cannot say עדל"ת since the פסוק teaches that they cannot be married'; if indeed that is your

¹² The פסוק in בבב, כב, כט reads דברים (תצא) וגו' חמישים כסף ולא תהיה לאשה וגו'. The two (קנס and נישואין) go together. Wherever there is one there is the other.

¹³ This answers both questions; we can ask עדל"ת even though there is an extra פסוק forbidding marriage, but that can refer to חייבי לאוין only, however by חייבי לאוין they can marry since עדל"ת, and even though (in the מסקנא) there is no נישואין if there is קנס we still need the extra פסוק for we would have thought that if there is קנס there is marriage.

answer, let us derive from here that in all situations an עשה is not a דוחה ל"ת -
ומשני דלא חשיב עשה ומכל מקום איצטריך קרא -

And the גמרא answered that it is not considered an עשה, but nevertheless the פסוק is necessary to teach us that they cannot get married; the reason we need a פסוק (even though we just said it is not an עשה, since she can refuse, nevertheless we do need a פסוק) -

דאי לאו קרא הוה חשבינן ליה דלא אפשר לקיים שניהם וחשיב עשה -

For if there was not a פסוק, we would consider it that it is not possible to fulfill both of them, the עשה and the ל"ת (like by בצרעת), even though she can refuse, but that is not considered that it is possible to fulfill the עשה of לאשה -

דעיקר מצוה היא לישא -

Since the main מצוה is that they marry (but not that she refuses to marry. That is not קיום - (העשה

כי היכי דאמרינן בפרק ב' דיבמות (דף כא,א) דחליצה במקום יבום לאו כלום הוא:

Just like we say in the second פרק of יבמות that חליצה instead of יבום is worthless, since the main מצוה is יבום not חליצה; similarly here the main מצוה is marriage.

Summary

An עשה can be a דוחה ל"ת, but not a ועשה ל"ת. Tosfos offers three explanations why we can say here by עדל"ת a מאנס, even though the תורה writes לאשה ולו תהיה, meaning אשה הראויה לו.

Thinking it over

Tosfos asks, how can רב כהנא ask that we should say עדל"ת and he should be permitted to marry her, when the תורה requires לו אשה הראויה לו.¹⁴ Seemingly what is the question; in a case where we can say עדל"ת (like by a ממזרת), she is ראויה לו, and the פסוק which exempts an אשה which is not ראויה לו, is discussing other cases where עדל"ת does not apply, like ערות דבר or נמצא בה ערות דבר; what is the תוס' question?!

¹⁴ See footnote # 8.